

Spis treści

Wykaz skrótów	II
Wprowadzenie.	13
Część pierwsza. Prawoznawstwo: przedmiot – doktryny – metody	19
Rozdział I. Prawo i prawoznawstwo – główne pojęcia i struktura (<i>Andrzej Korybski</i>)	21
1. Kształtowanie się oraz rozwój wiedzy o prawie (jurysprudencji)	21
2. Różnorodność prawnej regulacji stosunków społecznych	27
3. Współczesne prawoznawstwo – podstawowe działy i dyscypliny.	32
4. Metody badawcze we współczesnych naukach prawnych	35
Rozdział II. Podstawowe kierunki doktrynalne we współczesnym prawoznawstwie (<i>Andrzej Korybski</i>)	39
1. Znaczenie sporu między pozytywistycznym a prawnonaturalnym ujęciem prawa dla współczesnego prawoznawstwa	39
2. Pozytywistyczne koncepcje prawa.	40
3. Prawnonaturalny nurt we współczesnym prawoznawstwie.	43
4. Koncepcje prawa jako zjawiska realnego	50
Rozdział III. Prawo – język – kultura (<i>Andrzej Korybski</i>)	53
1. Prawo jako wytwór i czynnik kultury	53
2. Językowy aspekt prawa oraz kulturowe uwarunkowania argumentacji prawniczych.	57
3. Wnioskowania i argumentacje prawnicze – zagadnienia wstępne	59
4. Prawo a inne porządki normatywne	63

Rozdział IV. Kultury prawne współczesnego świata (<i>Leszek Leszczyński</i>)	69
1. Kontynentalna kultura prawna.	70
2. Anglosaska kultura prawna.	73
3. Dalekowschodnia kultura prawna.	75
4. Kultura prawna islamu	78
5. Inne kultury prawne (judaistyczna, hinduistyczna, „postkolonialna”)	80
Rozdział V. Prawa człowieka oraz ich rola we współczesnych porządkach prawnych (<i>Bartosz Liżewski</i>)	89
1. Filozoficzne i kulturowo-cywilizacyjne podstawy praw człowieka	89
2. Rozwój ochrony praw człowieka na świecie	93
3. Międzynarodowy porządek ochrony praw człowieka.	96
4. Ochrona praw człowieka w europejskiej przestrzeni prawnej	99
Zalecana literatura do części pierwszej	101
Część druga. Władza publiczna – system źródeł prawa – system prawa	103
Rozdział VI. Państwo – władza publiczna – tworzenie prawa (<i>Andrzej Korybski</i>)	105
1. Państwo i system władzy publicznej.	105
2. Funkcje władzy publicznej	109
3. Funkcje prawa i procesy prawotwórcze	111
4. Podstawowe ujęcia doktrynalne działalności prawotwórczej. Polityka prawa.	114
Rozdział VII. Działalność prawotwórcza i źródła prawa w demokratycznym państwie prawnym (<i>Andrzej Korybski</i>)	119
1. Demokratyczne państwo prawne	119
2. Stanowienie prawa i system źródeł prawa w demokratycznym państwie prawnym.	122
3. Materia konstytucyjna i materia ustawowa	127
4. Obowiązki aktów normatywnych.	128
Rozdział VIII. Akty normatywne – przepisy prawne – normy prawne (<i>Wojciech Dziędziak</i>)	131
1. Akty normatywne i przepisy prawne	131
2. Formułowanie treści normatywnych w przepisach prawnych	132
3. Budowa normy prawnej.	137
4. Rodzaje sankcji prawnych	143
Rozdział IX. System prawa (<i>Bartosz Liżewski</i>)	147
1. Pojęcie, cechy, aksjologia i obowiązywanie systemu prawa	147
2. System prawa krajowego – rozwiązania modelowe w państwach europejskich.	152
3. System prawa a porządek prawny	154

4. Prawo międzynarodowe a prawo krajowe	157
5. Hybrydowy system prawa Unii Europejskiej.	159
Rozdział X. System prawa Rzeczypospolitej Polskiej.	161
1. Policentryczność polskiego systemu prawa (<i>Bartosz Liżewski</i>).	161
2. Podstawowe podziały oraz gałęziowa struktura prawa (<i>Wojciech Dziędziak</i>)	162
3. Gałęzie polskiego prawa publicznego – przegląd problematyki (<i>Bartosz Liżewski</i>)	167
4. Gałęzie polskiego prawa prywatnego – przegląd problematyki (<i>Wojciech Dziędziak</i>)	170
5. Hybrydowe gałęzie prawa (<i>Wojciech Dziędziak, Bartosz Liżewski</i>).	171
Zalecana literatura do części drugiej	175
Część trzecia. Procesy stosowania prawa	177
Rozdział XI. Stosowanie prawa – pojęcie, rodzaje i wartości (<i>Leszek Leszczyński</i>)	179
1. Pojęcie stosowania prawa i pojęcia pokrewne	179
2. Rodzaje stosowania prawa	181
3. Aksjologia stosowania prawa	186
4. Luzy decyzyjne w stosowaniu prawa	190
Rozdział XII. Sądowy typ stosowania prawa (<i>Leszek Leszczyński</i>).	193
1. Model procesu decyzyjnego.	193
2. Podmioty decyzyjne i tryb postępowania.	196
3. Ustalanie stanu faktycznego i stanu prawnego	200
4. Decyzja sądowa i jej uzasadnienie	203
Rozdział XIII. Administracyjny typ stosowania prawa (<i>Adam Szot</i>)	207
1. Administracja publiczna – zagadnienia wprowadzające	207
2. Cechy ogólne administracyjnego typu stosowania prawa	208
3. Decyzja administracyjna jako decyzja stosowania prawa.	211
4. Odrębności rozumowań w typie administracyjnym	212
Rozdział XIV. Mediacja a stosowanie prawa (<i>Marzena Myślińska</i>)	217
1. Cechy i rodzaje mediacji.	217
2. Podmioty procesu mediacji.	221
3. Przebieg postępowania mediacyjnego	223
4. Wynik mediacji.	226
Zalecana literatura do części trzeciej.	227
Część czwarta. Wykładnia prawa.	229
Rozdział XV. Wykładnia prawa – pojęcie, koncepcje i rodzaje (<i>Leszek Leszczyński</i>)	231
1. Pojęcie wykładni prawa	231

2. Podstawowe koncepcje wykładni prawa	233
3. Rodzaje wykładni ze względu na podmiot	234
4. Proces wykładni prawa (wykładnia operatywna)	238
Rozdział XVI. Reguły wykładni prawa (Leszek Leszczyński)	243
1. Rodzaje reguł wykładni	243
2. Reguły językowe i systemowe	245
3. Reguły pozasystemowe	248
4. Reguły kolizyjne i inferencyjne.	252
Rozdział XVII. Przepisy prawne, inne decyzje sądowe oraz kryteria pozaprawne w wykładni prawa (Leszek Leszczyński)	257
1. Rodzaje normatywnych składników wykładni prawa.	257
2. Przepisy prawne w wykładni prawa	258
3. Wcześniejsze decyzje sądowe w wykładni prawa	262
4. Kryteria pozaprawne w wykładni prawa	266
Zalecana literatura do części czwartej	271
Część piąta. Społeczne działanie prawa, stosunki prawne, odpowiedzialność prawna	273
Rozdział XVIII. Znajomość prawa i dostęp do informacji o prawie obowiązującym	275
1. Dostęp do informacji o prawie obowiązującym – źródła podstawowe (Adam Szot)	275
2. Inne źródła wiedzy o treści prawa (Marzena Myślińska)	277
3. Fikcja powszechnej znajomości prawa (Adam Szot)	280
4. Znajomość prawa jako element świadomości prawnej (Marzena Myślińska)	281
Rozdział XIX. Zdarzenia prawne i stosunki prawne (Małgorzata Stefaniuk)	285
1. Pojęcie, typy i skutki zdarzeń prawnych w porządku prawnym	285
2. Stosunki prawne – pojęcie i typy.	288
3. Strony, przedmiot i treść zobowiązaniowego stosunku prawnego	292
4. Strony, przedmiot i treść stosunku prawnego podległości kompetencji.	298
Rozdział XX. Przestrzeganie prawa i sankcjonowanie jego naruszeń (Wojciech Dzedziak)	301
1. Pojęcie przestrzegania prawa	301
2. Czynniki kształtujące przestrzeganie prawa w mocnym rozumieniu przestrzegania	303
3. Wpływ sankcji prawnych na przestrzeganie prawa	306
4. Wpływ sankcji moralnych na przestrzeganie prawa	307
Rozdział XXI. Odpowiedzialność prawna (Andrzej Korybski)	311
1. Istota i znaczenie odpowiedzialności prawnej.	311

---

2. Charakter i zasady odpowiedzialności prawnej w świetle podziału na prawo powszechnie i wewnętrznie obowiązujące	315
3. Odpowiedzialność prawna w świetle zasady państwa prawnego oraz podziału na prawo prywatne i prawo publiczne	317
4. Zasady i konstrukcje odpowiedzialności prawnej władzy publicznej i jej funkcjonariuszy	323
Zalecana literatura do części piątej	327
Wykaz wybranej literatury podręcznikowej ze wstępu do prawoznawstwa oraz teorii i filozofii prawa	329
Indeks nazwisk (oprac. Katarzyna Hanas)	331
Indeks rzeczowy (oprac. Katarzyna Hanas)	333